

© Ζωγραφική: Ειρήνη Ηλιοπούλου

Ειρήνη Ηλιοπούλου

«Η ζωγραφική του τελάρου είναι ξανά έντονα παρούσα»

▲ Αφιέρωμα. Σύγχρονη Ελληνική Ζωγραφική

α. Πώς μπήκατε στη ζωγραφική, ποιες ήταν οι αφορμές, οι δάσκαλοι, οι επιρροές, πώς θα χαρακτηρίζατε τη δουλειά σας από άποψη θεματικών/υλικών/τεχνικών;

Στη ζωγραφική μπήκα αργά. Είχα τελειώσει σπουδές αγγλικής φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας, αλλά δεν την ένωθα την αγγλική γλώσσα. Δυστάξα όμως ακόμη να δώσω στην ΔΣΚΤ και έτσι επέλεξα την Αρχιτεκτονική. Κάνοντας ελεύθερο σχέδιο για τις εξετάσεις, κατάλαβα ότι ο χώρος μου είναι η ζωγραφική και έδωσα στην Καλόν Τεχνών, όπου μπήκα το 1977 στο εργαστήριο του Μαυροϊδη. Και στάθηκε τυχερή γιατί ο Μαυροϊδης ήταν ένας καλλιεργημένος κοσμοπολίτης, πρώην διπλωμάτης στην πρεσβεία στο Παρίσι, μέσα στο εικαστικό γίγνεσθαι, ο οποίος εκτός από τη ζωγραφική μας μιλάγε για τη γνώριμία του με τον Πικάσο, τα μουσεία και τις φιλικές σχέσεις του με τον Εμπειρικό, τον Σεφέρη, τον Τσαρούχη και τις αγάπες του, τον Ματίς, τον Σεζάν κ.ά. Από εκεί ίσως ξεκίνησε η αγάπη μου για το Παρίσι και η λαχτάρα να βρεθώ εκεί το ταχύτερο δυνατό. Τέλειωσα τη σχολή και το 1980 έφυγα για το Παρίσι για να είμαι δίπλα στα μουσεία και να βρω εργαστήριο στην École National Supérieure des Beaux Arts. Έτσι το 1983 μπήκα στο εργαστήριο του Leonardo Cremonini, ο οποίος έπαιξε τεράστιο ρόλο στη σκέψη μου, στη διαμόρφωσή μου και μου άνοιξε τα μάτια και το μυαλό στον απέραντο κόσμο της ζωγραφικής. Σαφώς επηρεάστηκα από τη ζωγραφική του μέχρι να βρω τον δρόμο μου. Η ζωγραφική μου είναι παραστατική απεικόνιση αυτού που βλέπω ή επιθυμώ να ζωγραφίσω και που στο εργαστήριο παίρνει τη μορφή του μέσα από τα στάδια της δουλειάς. Ζωγραφίζω κυρίως τοπία μεγάλων διαστάσεων, αλλά έχω περάσει περιόδους που τα θέματά μου ήταν εσωτερικοί χώροι θεάτρων, καφετειών και σινεμά. Τα έργα μου είναι λάδια κυρίως μεγάλων ή μεσαίων διαστάσεων ή ακουαρέλες, ξηρά παστέλ, μεγάλων ή μικρών διαστάσεων επίσης.

β. Πώς βλέπετε τη σημερινή ζωγραφική στην Ελλάδα και στον κόσμο; Ποιες τάσεις διακρίνετε;

Παρ' όλο που το Παρίσι δεν είναι πια το κέντρο του κόσμου και της σύγχρονης τέχνης, οι μεγάλες φουάρ, όπως η Fiac και η Art Paris, είναι δείκτες του τι συμβαίνει στην τέχνη διεθνώς. Το κέντρο έχει διασπασθεί σε πολλά μικρότερα και τα τελευταία χρόνια μπήκε η Κίνα δυναμικά στο εμπόριο της τέχνης αγοράζοντας σε τεράστιες τιμές πανάκριβα έργα. Κάποτε οι καινούργιες τάσεις στην Τέχνη έρχονταν στην Ελλάδα με καθυστέρηση. Τώρα μεταδίδονται αστραπιαία και το μόνο που κάνει τη διαφορά από χώρα σε χώρα είναι ο οικονομικός παράγων. Οι πρόσφατες φουάρ δείχνουν πως η ζωγραφική του τελάρου είναι ξανά έντονα παρούσα, παρά τις δυσοίωνες προβλέψεις (ήδη από το 1980) για τον αφανισμό της. Όμως η επιστροφή αυτή έχει μια τάση αντιζωγραφική, αντιδραστική θα έλεγε κανείς. Μικρά, μικρότατα μεγέθη τελάρων με ήσυχες εικόνες, που θυμίζουν γνωστούς φωτογράφους ή ταινίες του σινεμά και ουδέτερα ιστορικά και μυθολογικά θέματα επεξεργασμένα όλα στον υπολογιστή! Μοιάζει με στροφή σε μια «ηθική» ή «φρόνιμη» ζωγραφική, προσεγμένη για να μη διαταράσσει τα ύδατα και να μην ενοχλεί. Δεν υπάρχει τίποτα χειρότερο στην παραστατική ζωγραφική, από μια αδιάφορη ή ανούσια ζωγραφική. Οι εγκαταστάσεις, τα βίντεο και οι δράσεις, παραδόξως, δεν καταλαμβάνουν μεγάλο χώρο εφέτος. Από την άλλη μεριά, πάντα στον χώρο της ζωγραφικής, υπάρχει μια τάση γιγαντισμού (την αρχή κάνει ο Kiffer με τα υπέροχα θεόρατα τελάρα του) και μια άλλη για σκηνοθετημένα θεατρικά θέματα, που θυμίζουν τον J. Schnabel. Σκέφτομαι πως έχει πάρα πολλά χρόνια να φανεί ένα καινούργιο μεγάλο όνομα διεθνώς, όπως ο Kentridge, ο Hockney, ο Kiffer ή ο Peter Doig, τις επιρροές των οποίων βλέπει κανείς έντονα στους νεότερους ζωγράφους που εκθέτουν στις φουάρ και στις γκαλερί. Τα μουσεία διεθνώς έγιναν περισσότερο εξωστρεφή –τα ελληνικά συμμετέχουν σε εκθέσεις στο εξωτερικό δνεύοντας έργα τους– και οργανώνουν εκθέσεις καλλιτεχνών παγκοσμίου βέλγεγκους για να συνομιλήσουν με τα εκθέματά τους και να αυξήσουν την επισκεψιμότητά τους, δράσεις, συναυλίες κ.λπ. Από την αρχή της πανδημίας τα μουσεία επένδυσαν στην ψηφιακή τους οργάνωση για να προβληθούν και να στείλουν το μήνυμά τους στο κοινό.

γ. Υπάρχει εικαστική κριτική στη χώρα μας; Και ευρύτερα; Διαπαιδαγωγείται ο νέος Έλληνας στην τέχνη, σ' έναν τρόπο να αγαπάει το ωραίο ή να αναπτύσσει δικά του κριτήρια γι' αυτό;

Η κριτική στην Ελλάδα δεν υπήρξε συνεχής αλλά αποσπασματική. Βγαίνοντας κουρασμένη η Ελλάδα από τους αγώνες για την ανεξαρτησία της, διέθεσε όλες τις δυνάμεις της αποικειστικά και μόνο για να οργανωθεί ως κράτος. Η Σχολή Καλών Τεχνών ιδρύθηκε το 1837, η Εθνική Πινακοθήκη μόλις το 1900 και η πρώτη αίθουσα τέχνης στο Χίλτον το 1963. Οι εικαστικές τέχνες και η κριτική εξελίχθηκαν αργά και διακόπηκαν πολλές φορές, πρώτα από τον Πόλεμο, την Κατοχή, τον εμφύλιο, μετά από την Επταετία και μόλις στη Μεταπολίτευση έγινε ένα κάποιο βήμα με την επιστροφή, από τη Γαλλία κυρίως, των ιστορικών τέχνης και των επιστημόνων που σπούδασαν εκεί κοντά σε εμπνευσμένους δασκάλους και επιχείρησαν να μεταφέρουν στην Ελλάδα τις θεωρίες τους. Στη Γαλλία ζούσαν ο Χριστιάν Ζερβός και ο Τεριάντ, αλλά ασκούσαν έντονη επιρροή και κριτική στην Ελλάδα. Οι Έλληνες καλλιτέχνες που είχαν φύγει με το Ματάρά στη Γαλλία, ήρθαν σε επαφές με σημαντικούς Γάλλους διανοούμενους και φιλοσόφους (Restany, Cocteau, Sartre), που ήρθαν οι ίδιοι να επισκεφτούν αργότερα την Ελλάδα, να δώσουν διαλέξεις και έτσι να δημιουργηθούν νέες επιρροές. Η Βακαλό, ο Ξύδης, ο Μαρίνος Καλλιγιάς, οι Σπητέρης, Προκοπίου, Βεατρίκη Σπηλιάδη, ο Παπαντωνίου, η Μαρίνα Λαμπράκη, ο Χρύσανθος Χρήστου, η Ντέρα Ηλιοπούλου-Ρογκάν, ο Χρήστος Ιωακεμίδης, ο Χάρης Καμπουρίδης, ο Τάκης Μαιρωτάς, είναι μερικά από τα ονόματα που άσκησαν κριτική μετά τη μεταπολίτευση στην Ελλάδα. Στις μέρες μας τη θέση της κριτικής έχει πάρει η «αποθέτηση» και η ανάλυση των εκθέσεων από τους ιστορικούς της Τέχνης. Τα χρόνια των σπουδών μου στη Γαλλία είχα την ευτυχία να γνωρίσω το έργο σπουδαίων κριτικών ή ιστορικών τέχνης που ασκούσαν κριτική, όπως του Philippe Dagen που έγραφε στη Monde, του John Berger, του Yves Michaud ή της Annie Lebrun και του τόσο αγαπητού σ' εμάς Jean Clair. Πόσο θα ήθελα να διαβάζαμε συνέχεια δικές του κριτικές και πόσο θα πλούτιζε την εικαστική μας παιδεία η κομψότητα του λόγου του και η φινέτσα του σκέψης του!

Η διαπαιδαγώγηση ή η μόνηση των νέων στην τέχνη είναι η ίδια διεθνώς. Οι νέοι που είναι ανοιχτοί στην τέχνη έχουν τη δυνατότητα, επειδή τα ταξίδια είναι εύκολα, να δουν τα μεγάλα μουσεία του κόσμου, αλλά ακόμα και διαδικτυακά, να δουν και να διαμορφώσουν δική τους άποψη και επιλογές για το τι τους ενδιαφέρει στην τέχνη. Η εκπαίδευση στα σχολεία γίνεται με πιο ουσιαστικό τρόπο, καθώς τα νέα μουσεία που προστέθηκαν στον ιστό της πόλης πρόσφατα –μουσείο Βασιλή και Ελίζας Γουλανδρή, Νέα πινακοθήκη, ΕΜΣΤ, Δημόσιο Καπνεργαστήριο– έγιναν κέντρα αναφοράς και πυρήνες έλξης για τους νέους. Στη Θεσσαλονίκη το MOMUS, που είναι η σύμπτυξη πέντε μουσείων –πολύ δυναμικός πυρήνας–, το Μουσείο Γουλανδρή στην Άνδρα, οι πινακοθήκες Ηρακλείου, Χανίων, Ρόδου, Καλαμάτας, Σπάρτης, Φλώρινας, Αργιείου, Ιωαννίνων, Κέρκυρας, το Μουσείο Κατίγγρα στη Λάρισα προκαλούν το ενδιαφέρον των νέων κάθε ηλικίας. Το τοπίο της εκπαίδευσης στην τέχνη έχει μια καινούργια δυναμική και είναι πιο εύκολο για τα παιδιά να έχουν μια βάση στην τέχνη. Όσο για τους πραγματικά ενδιαφερόμενους, οφείλει το κράτος να τους παρέχει κάθε βοήθεια και δυνατότητα να προχωρήσουν. Μου έχει τύχει μερικές φορές να συναντήσω σε μουσεία πιτσιρικάδες που αντιγράφουν ένα έργο με αφοσίωση και σοβαρότητα μεγάλου ζωγράφου και η συγκίνηση και η χαρά μου είναι μεγάλη!

δ. Πόσο επηρέασε την αγορά των έργων τέχνης αλλά και την προσωπική σας δουλειά η κρίση των τελευταίων χρόνων (οικονομική και υγειονομική);

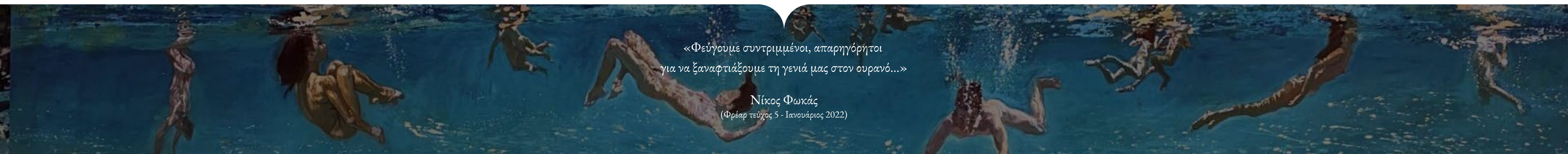
Ήδη από το 2010 που εγκαταστάθηκε η κρίση στην χώρα μας, ξεχάσαμε αυτά που ξέραμε. Οι εκθέσεις στις γκαλερί που ξεπουλάγαμε από το πρώτο βράδυ, είναι πια παρελθόν. Η οικονομία και η τέχνη πάνε μαζί, χέρι χέρι. Προσαρμοστήκαμε. Η αγορά της Τέχνης ακολουθεί καμπύλη ανέδου και καθόδου, το ίδιο και η ψυχική διάθεση των συλλεκτών και των αγοραστών, και η δική μας. Τώρα με την πανδημία η δουλειά μας βόηθησε να ξερκίσουμε τον φόβο και την απειλή. Η τέχνη σου το ανταποδίδει όταν την εμπιστευέσαι και σε προστατεύει.

ε. Ποια είναι τα επόμενα σχέδιά σας;

Μόλις τέλειωσε μια έκθεσή μου στη γκαλερί Σκουφά, όπου έδειξα τη δουλειά των τεσσάρων τελευταίων χρόνων και ο μόνος στόχος μου τώρα είναι να ξαναπαίξω το νήμα από εκεί που το άφησα. Πάντα υπάρχουν σχέδια –ανοίγουν καινούργια κύκλοι μόλις κλείσουν οι προηγούμενοι– φτάνει να μας κάνει τη χάρη η πανδημία και να μας αφήσει να τα υλοποιήσουμε.

005, Ειρήνη Ηλιοπούλου

«Φεύγουμε συντριμμένοι, απαρνήργητα για να ξαναπιάσουμε τη γενιά μας στον ουρανό...»

Νίκος Φάκας
(Φωτ. πλάτος 5 - Ιανουάριος 2022)

Αναζητήστε...

Ακολουθήστε μας

Το blog μας

{στο διαδίκτυο}